

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی

دوره ۹، شماره ۳۵، زمستان ۱۴۰۰

ص: ۱۵۹-۱۴۹

موانع واگذاری اماکن ورزشی وزارت ورزش و جوانان به بخش خصوصی (مطالعه موردی استان قزوین)

عباس شعبانی^{۱*} - سجده مرادی^۲

۱. استادیار، گروه علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، قم، ایران ۲. کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد

تهران جنوب، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۰۸، تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۶/۰۸)

چکیده

در دو دهه اخیر بسیاری از کشورهای جهان توجه ویژه‌ای به مفهوم خصوصی‌سازی داشته‌اند، تا به‌عنوان راه‌حلی مناسب برای منطقی کردن ساختار اقتصادی و بهره‌وری مورد استفاده قرار گیرد. هدف از انجام این پژوهش شناسایی موانع واگذاری اماکن ورزشی وزارت ورزش و جوانان به بخش خصوصی بود. روش تحقیق حاضر از نوع توصیفی - تحلیلی بود. نمونه آماری به صورت کل شمار بود که ۱۴۵ متشکل از معاونین، مدیران و کارشناسان ورزشی اداره ورزش و جوانان، اساتید تربیت بدنی دانشگاه‌ها و مدیران باشگاه‌ها و اماکن ورزشی خصوصی استان قزوین در آن شرکت کردند. ابزار اندازه‌گیری تحقیق، پرسشنامه محقق ساخته بود که بر اساس آلفای کرونباخ، ضریب پایایی آن ۰/۹۱ محاسبه گردید و همچنین روایی محتوایی و صوری آن مورد تأیید متخصصان قرار گرفت. روش‌های آماری مورد استفاده شامل آزمون‌های کولموگروف اسمیرنوف، تی تک گروهی و فریدمن بودند. مقادیر مربوط به میزان واریانس تبیین شده توسط هر یک از عوامل نشان می‌دهد که موانع اقتصادی، موانع مدیریتی، موانع فرهنگی اجتماعی و موانع حقوقی و قانونی در رتبه‌های اول تا چهارم قرار دارند. با توجه به این که عوامل اقتصادی و مدیریتی در رتبه‌های بالاتری قرار گرفته‌اند بنابراین می‌توان در زمینه اقتصادی با تضمین سودآوری و درآمدزا بودن سرمایه‌گذاری در ورزش، کاهش نرخ سود تسهیلات اعطایی برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و افزایش سطح امنیت سرمایه‌گذاری، در زمینه مدیریتی با تدوین سازوکار مناسب برای جذب و افزایش سرمایه‌گذاری در ورزش، کاهش مشکلات اجرایی در راستای سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی و همچنین کاهش مشکلات زیرساختی در واگذاری بخش‌های دولتی ورزش به بخش خصوصی، شرایط لازم را برای واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی فراهم نمود.

واژه‌های کلیدی

اماکن ورزشی، مشارکت، بخش خصوصی، استان قزوین.

مقدمه

در آغاز هزاره سوم جهان ورزش دوران جدیدی را تجربه کرده و تحولات سریع و گسترده‌ای را در تمامی ابعاد ورزشی فرارو دارد. از آنجاکه روزانه میلیون‌ها دلار در سرتاسر جهان صرف انجام امور مربوط به ورزش می‌شود اکثر کشورهای جهان می‌کوشند تا از طریق ورزش تعامل بیشتری ایجاد کرده و برخی از مشکلات خود را حل کنند (۱۷). از جمله معضلاتی که ورزش کشور ما همچون دیگر عرصه‌ها با آن مواجه است، بزرگ بودن حجم دولت و گستردگی سطح دخالت و فعالیت آن در بسیاری از فعالیت‌های مرتبط با ورزش است. خصوصی‌سازی یکی از اصول اقتصاد پویا و همچنین از پیش فاکتورهای توسعه اقتصادی، کشورهای پیشرفته دنیا و از جمله سیاست‌های اقتصادی است که در دو دهه اخیر موردتوجه اغلب سیاست‌گذاران در کشورهای مختلف بوده است. موضوع واگذاری شرکت‌هایی که تحت مالکیت دولت قرار دارند به بخش خصوصی، یکی از مسائل بااهمیت و روز اقتصاد ایران نیز است (۱).

با بررسی دگرگونی‌های تازه‌ای که در جهان پدید آمده و با توجه به گسترش دامنه خدمات دولتی در سال‌های اخیر، افزایش هزینه‌های عمومی، مسائل اقتصادی و بسیاری از عناصر دیگر، لازم است تا بهبود کارکرد سازمان‌های دولتی به عنوان یک امر حیاتی موردتوجه قرار گیرد. یکی از راه‌هایی که برای غلبه بر مشکلات بخش عمومی پیشنهاد شده و به صورت گسترده طرفدار پیدا کرده، واگذاری به بخش خصوصی است. خصوصی‌سازی یک سیاست اقتصادی جهت تعادل بخشیدن میان دولت و دیگر بخش‌های اقتصادی باهدف ایجاد رقابت کامل و حصول بیشتر کارایی اقتصادی، اجتماعی است (۱۳). هانگ و همکاران (۲۰۱۹) مهم‌ترین چالش در حوزه ورزش برای مدیران توزیع بهینه و عادلانه امکانات، تسهیلات و خدمات

ورزشی بین شهروندان و ورزشکاران و همچنین برنامه‌ریزی برای توسعه رشته‌های مختلف ورزشی می‌دانند و عنوان نمودند الگوهای متعددی در مورد چگونگی ارائه و عرضه خدمات و تسهیلات ورزشی وجود دارد؛ الگوی متمرکز دولتی، الگوی توسعه باشگاه‌های خصوصی و الگوی ملی غیرمتمرکز و الگوی تلفیقی از جمله الگوهایی هستند که در کشورها اجرا می‌شوند (۱۸).

این موضوع یکی از اصول اقتصاد پویا و همچنین از پیش فاکتورهای توسعه اقتصادی کشورهای پیشرفته دنیا و از جمله سیاست‌های اقتصادی است که در دو دهه اخیر موردتوجه اغلب سیاست‌گذاران در کشورهای مختلف بوده است. موضوع واگذاری شرکت‌هایی که تحت مالکیت دولت قرار دارند به بخش خصوصی، یکی از مسائل بااهمیت و روز اقتصاد ایران نیز است (۸). بر اساس اصل ۷۷ قانون اساسی، کشور ما نیز در جمع کشورهای است که از طرفداران خصوصی کردن و خصوصی‌سازی است. در این راستا حرکت‌هایی در صنایع مختلف صورت گرفته است. صنعت ورزش نیز از این مقوله مستثنا نیست. بخش خصوصی ورزش می‌تواند نقش مؤثری در توسعه ورزش همگانی، قهرمانی و همچنین اهدافی از قبیل اشتغال‌زایی و افزایش بهره‌وری از اماکن و تجهیزات ورزشی داشته باشد. امروزه تأسیسات دولتی ورزشی از لحاظ کارایی عملیاتی و عملکرد مالی در حد کمتر از مطلوب هستند و چندان دلخواه عموم جامعه نمی‌باشند. از این رو بسیاری از تأسیسات ورزشی که کاملاً در مالکیت دولت هستند و به شکل دولتی اداره می‌شوند با کمبود بودجه مواجه می‌شوند. این وضعیت سبب حذف یا کاهش خدمات و رویدادهای ترتیب داده شده به وسیله این مؤسسات شده است. از این رو سازمان‌هایی، از جمله وزارت ورزش و جوانان، که متولی امر ورزش در کشور است برای پیشبرد اهداف ورزشی به سازمان‌های خصوصی روی آورده است که دارای سرمایه‌گذاری بهتر و

بیشتر نسبت به سازمان‌های دولتی می‌باشند. بررسی ادبیات خصوصی‌سازی در امر ورزش نشان می‌دهد که به تقریب تمام کشورهای دنیا برای نقش و جایگاه خصوصی‌سازی در بخش ورزش، اهمیت ویژه‌ای قائل هستند. به‌طور کلی دولت‌ها اقدام‌هایی را نیز در این راستا انجام داده‌اند. که نتایج آن نیز مثبت بوده است (۲۰). محققین نیز بیان می‌کنند که مالکیت دولتی وسیع، به‌ویژه در کشورهای توسعه‌نیافته، توسعه نظام مالی را کند و رشد اقتصادی را محدود می‌کند، درحالی‌که بخش خصوصی به دلیل وجود رقابت و برخورداری از هدف‌ها، مدیریت، ساختار و نیروی انسانی کاملاً متفاوت قادر است با کارایی بسیار بالا به تأمین و تولید کالاها و خدمات بپردازد (۱۵). در ارتباط مطالب ذکرشده سجادی (۱۳۹۶)، در پژوهشی با عنوان " بررسی فرایند خصوصی‌سازی در توسعه ورزش کشور و روش‌های تقویت آن " در ارائه نتایج خود بیان می‌دارد که در خصوصی‌سازی اماکن ورزشی در وضعیت موجود میزان توجه به موارد ذیل در سطحی قابل قبول نبوده است (۹). خسروی زاده و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیق خود بیان کردند موانع سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی به ترتیب با موانع اقتصادی، اطلاعاتی و بازار سرمایه، مدیریتی، قانونی و حقوقی، فرهنگی و اجتماعی، حمایتی و تشویقی و سیاسی بودند (۶). و همچنین باروس (۲۰۱۶)، در تحقیق خود با عنوان «فوتبال پرتغال» ضمن بیان نقش بخش خصوصی در درآمد اماکن ورزشی باشگاه‌ها، عدم حضور موفق باشگاه‌های پرتغال در رقابت‌های اروپایی، سیاست نامناسب و ناکافی دولتی در خصوص نحوه درآمدزایی باشگاه‌ها، مدیریت غیر مؤثر باشگاه‌ها، عدم موفقیت باشگاه‌ها در کشاندن تماشاگران به ورزشگاه‌ها، سطح علمی و آموزشی پایین مدیران ورزشی و عدم اداره

صحیح اقتصادی اماکن ورزشی باشگاه‌ها را به‌عنوان عوامل مشکلات اقتصادی باشگاه‌های پرتغال معرفی می‌کند (۱۶). در اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی در ادامه برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، خصوصی‌سازی به‌عنوان مسئله‌ی مهم موردتوجه قرار گرفته است، به‌طوری‌که در اهداف تعیین‌شده برنامه‌های تحول اقتصادی، واگذاری فعالیت‌های دولتی به بخش خصوصی به‌طور جدی در حال پیگیری است که بخش ورزش کشور نیز مشمول این مصوبات بوده و در این میان خصوصی‌سازی اماکن ورزشی به‌عنوان زیرساخت ورزش کشور، جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده است. بر این اساس و با توجه به این‌که امکانات و زیرساخت‌های ورزشی موجود جوابگوی نیاز جامعه نیست و منابع مالی کنونی به‌هیچ‌وجه برای ایجاد حرکت ملی ورزش کشور کفایت نمی‌کند، توجه به مشارکت و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در توسعه اماکن ورزشی ضروری است (۱۵). همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، پژوهش‌های متعددی پیرامون ضرورت خصوصی‌سازی ورزش و موانع فراروی آن صورت گرفته است. اما یک بررسی اولیه نشان می‌دهد که این پژوهش‌ها یا تنها به یک دسته از موانع اشاره کرده‌اند و یا باوجود ذکر موانع مختلف، آن‌ها را مورد طبقه‌بندی و اولویت قرار نداده‌اند. با توجه به مطالب ذکرشده و اهمیت و ضرورت خصوصی‌سازی در صنعت ورزش، لازم و ضروری به نظر می‌رسد که عوامل مؤثر بر خصوصی‌سازی اماکن ورزشی شناسایی و اولویت‌بندی شوند و راهکارهای رفع موانع واگذاری اماکن ورزشی دولتی به بخش خصوصی مشخص گردد. با توجه به اهمیت شناسایی موانع واگذاری اماکن ورزشی و آثار مثبت حضور بخش خصوصی در ورزش، این پژوهش به دنبال شناخت مهم‌ترین موانع توسعه مشارکت بخش خصوصی در ورزش و اولویت‌بندی آن‌ها است و سؤال

اساسی در این پژوهش این است مهم‌ترین موانع فراروی خصوصی‌سازی اماکن ورزشی، کدام است و اولویت‌بندی آن‌ها چگونه است؟

روش تحقیق

روش پژوهش حاضر توصیفی - تحلیلی و از نظر هدف کاربردی است. جامعه آماری این پژوهش، متشکل از معاونین، مدیران و کارشناسان ورزشی اداره ورزش و جوانان استان قزوین، اعضای اتاق فکر و کمیته پژوهشی اداره ورزش و جوانان استان قزوین متشکل از (اساتید و متخصصین تربیت‌بدنی) و مدیران باشگاه‌ها و اماکن ورزشی خصوصی استان قزوین است. شیوه نمونه‌گیری به صورت کل شمار انتخاب گردید که در نهایت ۱۴۵ نفر از جامعه آماری در این پژوهش به عنوان نمونه شرکت نمودند. با توجه به ماهیت تحقیق در این پژوهش اطلاعات میدانی از طریق پرسشنامه محقق ساخته در چهار حیطة (مدیریتی،

اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و حقوقی و قانونی)، حاوی ۲۵ سؤال بسته و پاسخ‌های ۵ گزینه‌ای به سبک لیکرت استفاده گردید. جهت تعیین روایی محتوایی و صوری این پرسشنامه از ۱۰ تن از اساتید صاحب‌نظر با گرایش مدیریت ورزشی نظرخواهی شد که پرسشنامه مورد تأیید آن‌ها قرار گرفت. به منظور اندازه‌گیری قابلیت پایایی، از روش آلفای کرونباخ این ضریب ۰/۹۱ به دست آمد که نشان می‌داد از قابلیت پایایی مناسب برخوردار است. جهت تجزیه تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آزمون‌های استنباطی کولموگروف اسمیرنوف، تی تک گروهی و آزمون رتبه‌بندی تحلیل واریانس فریدمن استفاده گردید. برای تحلیل آماری این پژوهش از نرم‌افزار اس پی اس اس استفاده گردید.

یافته‌ها

جدول ۱. آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای طبیعی بودن توزیع داده‌ها

آزمون	مدیریتی	اقتصادی	فرهنگی اجتماعی	حقوقی و قانونی
کولموگروف اسمیرنوف	۱۶۱/۱	۲۲۶/۱	۱۹۲/۱	۲۳۹/۱
سطح معنی‌داری	۰/۰۶۱	۰/۰۷۱	۰/۰۶۴	۰/۰۶۸

در جدول ۱ با توجه به اینکه سطح معناداری مربوط به تمامی مؤلفه‌های پرسشنامه از آلفای ۰/۰۵ بزرگ‌تر است یعنی $p > 0.05$ است، همه توزیع‌ها از مفروضه‌ی طبیعی بودن پیروی می‌کنند، بنابراین اجرای آزمون‌های پارامتریک بلامانع است.

جدول ۲. بررسی معنی‌داری موانع اقتصادی بر واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی به وسیله آزمون تی تک نمونه

آزمون تی تک نمونه					
اقتصادی	سطح اطمینان ۹۵ درصد		اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی
	پایین‌تر	بالا‌تر			
	۲/۲۱	۲/۵۳	۲/۲۵	۰/۰۰۱	۱۴۴
					۳۶/۵۹۴

جدول ۳. بررسی معنی‌داری موانع حقوقی و قانونی بر واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی به وسیله آزمون تی تک نمونه

آزمون تی تک نمونه					
حقوقی و قانونی	سطح اطمینان ۹۵ درصد		اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی
	بالا تر	پایین تر			
	۲/۴۲	۲/۱۷	۲/۲۹	۰/۰۰۸	۱۴۴
آماره T					۳۳/۶۵۳

در جدول ۳ مشاهده می‌گردد با توجه به سطح معناداری ۰/۰۰۸ مؤلفه موانع حقوقی و قانونی بر واگذاری اماکن ورزشی وزارت ورزش و جوانان به بخش خصوصی اثرگذار است. همان‌طور که در جدول ۴ ملاحظه می‌گردد با توجه به سطح معناداری ۰/۰۰۶ مؤلفه موانع فرهنگی و اجتماعی بر واگذاری اماکن ورزشی وزارت ورزش و جوانان به بخش خصوصی اثرگذار است.

جدول ۴. بررسی معنی‌داری موانع فرهنگی و اجتماعی بر واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی به وسیله آزمون تی تک نمونه

آزمون تی تک نمونه					
فرهنگی و اجتماعی	سطح اطمینان ۹۵ درصد		اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی
	بالا تر	پایین تر			
	۲/۶۷	۲/۴۱	۲/۵۳	۰/۰۰۶	۱۴۴
آماره T					۳۸/۸۴۷

جدول ۵. بررسی معنی‌داری موانع مدیریتی بر واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی به وسیله آزمون تی تک نمونه

آزمون تی تک نمونه					
مدیریتی	سطح اطمینان ۹۵ درصد		اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی
	بالا تر	پایین تر			
	۲/۲۵	۲/۰۱	۲/۰۸	۰/۰۰۱	۱۴۴
آماره T					۳۷/۵۲۱

در جدول ۵ مشاهده می‌گردد با توجه به سطح معناداری ۰/۰۰۱ مؤلفه موانع مدیریتی بر واگذاری اماکن ورزشی وزارت ورزش و جوانان به بخش خصوصی اثرگذار است. در جدول ۶ برای آزمون این سؤال پژوهشی از آزمون تحلیل واریانس فریدمن استفاده شد، نتایج نشان می‌دهد که به ترتیب اولویت و اهمیت اثرگذاری، موانع اقتصادی، موانع مدیریتی، موانع فرهنگی اجتماعی و موانع حقوقی و قانونی در رتبه‌های اول تا چهارم قرار گرفتند.

جدول ۶. تحلیل واریانس فریدمن برای رتبه‌بندی هریک از متغیرها

رتبه	میانگین	واریانس تبیین شده	مؤلفه‌ها
اول	۳/۹۴	۱/۳۵	اقتصادی
دوم	۳/۹۲	۱/۲۹	مدیریتی
سوم	۳/۶۲	۱/۲۴	فرهنگی و اجتماعی
چهارم	۳/۵۷	۱/۲۷	حقوقی و قانونی

جدول ۷. تحلیل واریانس فریدمن برای هریک از زیرمجموعه‌های مؤلفه‌های موانع خصوص سازی

متغیرهای اصلی	مؤلفه‌های هر یک از متغیرها	میانگین رتبه‌ها
مدیریتی	فقدان نهادهای تخصصی در حوزه خصوصی سازی صنعت ورزش	۴/۰۲
	فقدان برنامه‌ریزی مدون در عرصه ورزش و خصوصی سازی اماکن ورزشی	۳/۹۷
	ضعف مهارت‌های مدیریتی و اجرایی در برگزاری مسابقات ورزشی	۳/۹۲
	نبود کارشناسان فنی، باتجربه در اداره کردن مکان‌های ورزشی	۳/۷۴
	مشکلات مدیریتی و تأمین امنیت در اماکن ورزشی خصوصی	۳/۴۱
	عدم بهره‌وری مناسب از امکانات موجود مکان‌های ورزشی	۳/۱۳
	عدم استفاده صحیح از زیرساخت‌های اماکن ورزشی (سیستم سرمایشی و گرمایشی)	۲/۸۹
فرهنگی و اجتماعی	نادیده گرفتن ابعاد تربیتی	۳/۹۲
	عدم تبلیغ و فرهنگ سازی مناسب صداوسیما در واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی	۳/۸۸
	فقدان فرهنگ و تفکر مناسبی از خصوصی سازی	۳/۶۵
	فقدان مطالعات کافی در خصوص واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی	۳/۱۳
	عدم آشنایی توده مردم و مدیران ورزشی با مفاهیم مرتبط با خصوصی سازی در ورزش	۳/۰۲
	نگرش منفی مردم به واگذاری مکان‌های ورزشی به بخش خصوصی	۲/۸۹
	بی‌توجهی مردم نسبت به ورزش و انجام فعالیت‌های بدنی برای پیشگیری از بیماری‌ها	۲/۶۵
اقتصادی	عدم حاکمیت منطق هزینه فایده در اماکن ورزشی خصوصی	۴/۰۹
	عدم توانایی مالی عامه مردم در استفاده از خدمات ورزشی بخش‌های خصوصی	۳/۹۹
	بی‌توجهی بخش‌های خصوصی به اقشار طبقه پایین از نظر درآمد و هزینه	۳/۹۲
	هزینه بالای خرید تجهیزات اماکن ورزشی	۳/۸۴
	ناتوانی در تأمین حقوق و دستمزد منابع انسانی	۳/۵۰
	افزایش میزان مبلغ ماهانه نوبت‌های اجاره اماکن ورزشی خصوصی	۳/۰۹
	عدم تمایل مردم به صرف هزینه برای امور ورزشی	۲/۹۸
حقوقی و قانونی	ناکافی بودن تسهیلات دولتی همچون وام بانکی، تخفیف در هزینه مصرفی برق و آب و غیره.	۳/۸۳
	داخلت موازی یا کارکردهای مشابه وزارت ورزش یا سایر نهادهای دیگر	۳/۶۸
	عدم تناسب و هماهنگی برنامه‌های خصوصی سازی با قوانین کار، بیمه و مالیات	۳/۲۳
	عدم هماهنگی واحدهای اجرایی و تعدد مراجع تصمیم‌گیری برای ارائه مجوز	۳/۰۳

همان‌طور که در جدول شماره ۷ ملاحظه می‌شود، مهم‌ترین عامل از بین عوامل ناشی از موانع مدیریتی، فقدان نهادهای تخصصی در حوزه خصوصی سازی صنعت ورزش و فقدان برنامه‌ریزی مدون در عرصه ورزش و خصوصی سازی اماکن ورزشی، مهم‌ترین عامل از بین عوامل ناشی از موانع فرهنگی و اجتماعی، نادیده گرفتن ابعاد تربیتی و عدم تبلیغ و فرهنگ سازی مناسب صداوسیما، مهم‌ترین عامل از بین عوامل ناشی از موانع اقتصادی، عدم توانایی مالی عامه مردم در استفاده از خدمات ورزشی بخش‌های خصوصی و مهم‌ترین عامل از بین عوامل ناشی از موانع حقوقی و قانونی، ناکافی بودن تسهیلات دولتی همچون وام بانکی، تخفیف در هزینه مصرفی برق و آب و

غیره. و دخالت موازی یا کارکردهای مشابه وزارت ورزش یا سایر نهادهای دیگر است.

بحث و نتیجه گیری

بررسی موانع اثرگذار بر واگذاری اماکن ورزشی وزارت ورزش و جوانان به بخش خصوصی در این تحقیق نشان داد که تمام موانع بررسی شده به عنوان یک عامل مؤثر مهم برای واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی مطرح می باشند، این یافته با نتایج تحقیق محرم زاده (۱۳۹۴) مبنی بر اینکه چالش های متعددی پیش روی خصوصی سازی اماکن ورزشی است و همچنین با نتایج تحقیق خسروی زاده و همکاران (۱۳۹۱) مبنی بر اینکه سرمایه گذاری و مشارکت بخش خصوصی در ورزش با موانع همچون اقتصادی، اطلاعاتی، مدیریتی، قانونی و حقوقی، فرهنگی و اجتماعی، حمایتی و تشویقی، و سیاسی مواجه است، همخوانی دارد (۶، ۱۴). نتایج به دست آمده از این پژوهش نشان می دهد که موانع فراروی اجرای ماده ۸۸ (خصوصی سازی اماکن ورزشی) در ورزش بر اساس نظرسنجی از نمونه های این پژوهش از حیث مهم بودن و رتبه به ترتیب عبارتند از: موانع اقتصادی، موانع مدیریتی، موانع فرهنگی و اجتماعی و موانع حقوقی و قانونی. اولین مانع در چالش اجرایی ماده ۸۸ خصوصی سازی و واگذاری اماکن ورزشی وزارت ورزش و جوانان به بخش خصوصی در ورزش، موانع اقتصادی است که به ترتیب مهم ترین آن ها عبارتند از: عدم حاکمیت منطق هزینه فایده در اماکن ورزشی خصوصی و عدم توانایی مالی عامه مردم در استفاده از خدمات ورزشی بخش های خصوصی. مباحث اقتصادی و مالی در بحث ورود و کیفیت بخش خصوصی با اهمیت است و می تواند مانعی برای ورود این بخش به ورزش گردد، در همین راستا صداقتی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیق خود عنوان داشتند که سهم ورزش در اقتصاد ملی رابطه ی مستقیمی با میزان

سرمایه گذاری بخش خصوصی در آن دارد که در وضعیت حاضر در کشور ما میزان آن در مقایسه با کشورهای توسعه یافته اندک است (۱۱). در حوزه ورزش، بالا نبودن میزان تورم، سودآوری و درآمدزا بودن سرمایه گذاری و سایر عوامل می توانند به عنوان موانعی جدی برای مشارکت بخش خصوصی و سرمایه گذاران در ورزش شوند. یکی از الزامات مهم برای تشویق مشارکت بخش غیردولتی فراهم کردن امنیت اقتصادی و به تبع آن امنیت سرمایه گذاری است. دارنده سرمایه هنگام تصمیم گیری برای سرمایه گذاری به دو موضوع اطمینان از سودآوری و اطمینان از عدم تعرض به سرمایه اش نیاز دارد. همان گونه که ملاحظه می شود، برخی از موانع اقتصادی در این تحقیق به وضعیت اقتصاد کشور و برخی به صنعت ورزش مرتبط است. از این رو به نظر می رسد تلاش برای برطرف کردن یا کاهش اثرات آن ها بر سرمایه گذاری بخش خصوصی می تواند زمینه ورود این بخش به ورزش کشور را تسهیل نماید.

دومین مانع در چالش اجرایی ماده ۸۸ خصوصی سازی و واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی در ورزش، موانع مدیریتی است که به ترتیب مهم ترین آن ها عبارتند از: فقدان نهادهای تخصصی در حوزه خصوصی سازی صنعت ورزش و فقدان برنامه ریزی مدون در عرصه ورزش و خصوصی سازی اماکن ورزشی. عوامل مدیریتی در تحقیق حاضر در رتبه دوم اهمیت قرار گرفتند. این یافته با نتایج تحقیقات بسیاری از جمله پاداش (۱۳۹۰) که عوامل مدیریتی را در خصوصی سازی ورزش مهم تلقی کرده اند، همخوانی دارد (۵). همچنان نتایج این تحقیق با یافته های آقاجانی (۱۳۹۱) که در تحقیق خود با عنوان تبیین عوامل مؤثر بر فرایند کارآفرینی مستقل باشگاه های ورزشی خصوصی استان مازندران که نتیجه گرفت بیشترین اثرگذاری مستقیم مربوط به عوامل مدیریتی بوده و پس از آن حمایت های محیطی، روان شناختی قرار دارند، همخوانی

دارد (۲). در همین راستا و همسو با نتایج این پژوهش شجاع الدین (۱۳۹۵) به بررسی نقش دولت در روند خصوصی پرداخت، نتایج تحقیق وی نشان داد بی‌توجهی به عوامل مدیریتی و سیاسی در جامعه به عدم موفقیت در زمینه خصوصی‌سازی منجر خواهد شد (۱۰). ورود و مشارکت بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در ورزش زمانی می‌تواند با موفقیت همراه باشد که بخش‌های ذی‌ربط خط‌مشی‌های مناسبی برای آن تدوین و به‌درستی اجرا کنند. موانع مدیریتی سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی را می‌توان به مواردی مانند تدوین برنامه، درک مشترک بین متصدیان آن، شیوه اجرا، هماهنگی بین سازمان‌های ذی‌ربط و نظارت بر آن در نظر گرفت؛ از این‌رو، اگر مشکلات و موانع این فرآیند به‌درستی شناسایی و مراحل آن به‌درستی مدیریت شود، به نظر می‌رسد که می‌تواند زمینه جذب آسان‌تر سرمایه‌گذاران به بخش خصوصی را در ورزش میسر سازد. همچنین نیروی انسانی و کارکنان نیز می‌توانند نقش مهمی در ارتقا این فاکتور داشته باشند، همان‌طور که الماسی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان بررسی رضایت مشتری و مشتری‌گرایی در اماکن ورزشی دولتی و خصوصی استان مازندران به این مهم دست یافتند که در اماکن ورزشی خصوصی رضایت کمتری نسبت به بخش دولتی احساس می‌شود و علت آن کیفیت فاکتورهای انسانی مانند رفتار کارکنان و مدیریت، است (۳).

سومین مانع در چالش اجرایی ماده ۸۸ خصوصی‌سازی و واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی در ورزش، موانع فرهنگی اجتماعی است که به ترتیب مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: نادیده گرفتن ابعاد تربیتی و فقدان مطالعات کافی در خصوص واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی، عوامل اجتماعی و فرهنگی در تحقیق حاضر در رتبه سوم اهمیت قرار گرفتند که این یافته با نتایج تحقیق

محمدی مغانی و همکاران (۱۳۹۶) که عوامل سیاسی، فرهنگی و اجتماعی را در خصوصی‌سازی مؤثر می‌داند همسو بوده (۱۵) ولی با پژوهش خلیلی (۱۳۹۱) که در تحقیق با عنوان بررسی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر اجرای قانون خصوصی‌سازی عوامل فرهنگی را در رتبه آخر و کم‌اهمیت معرفی کرده بود مغایرت دارد (۷) که این موضوع می‌تواند به علت آزمون در حیطه و جامعه آماری متفاوت باشد. به لحاظ فرهنگی، پی نبردن جامعه به مفهوم سرمایه به‌عنوان عامل حرکت دهنده اقتصاد می‌تواند به نفی مفهوم سرمایه‌گذاری منجر شود و دفاع از سرمایه‌گذاری با مقاومت مواجه خواهد شد. اگر موضوعاتی همچون سرمایه‌گذاری‌های مولد در افکار جامعه از نظر مزایا و نتایج آن‌ها به‌عنوان ارزش بیان شود و رابطه پیوسته و نزدیک میان توسعه و نظام اقتصادی و همچنین سرمایه‌گذاری در نظام فکری افراد و جامعه وجود داشته باشد، فضای فرهنگی جامعه برای سرمایه‌گذاری مساعد شده، موجب اعتماد به نفس سرمایه‌گذاران و مدیران خواهد شد. موانع فرهنگی و اجتماعی مطرح‌شده در این تحقیق حول‌وحوش اهمیت سرمایه‌گذاری در ورزش، اعتماد عمومی به سرمایه‌گذاری در ورزش و مسائل خصوصی‌سازی در این زمینه دور می‌زند؛ از این‌رو، با وجود زمان‌بر بودن کارهای فرهنگی، به نظر می‌رسد بتوان با اتخاذ راه‌کارهایی مناسب و طی برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت به ارتقای فرهنگ سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی در حوزه ورزش کمک نمود.

چهارمین مانع در چالش اجرایی ماده ۸۸ خصوصی‌سازی و واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی در ورزش، موانع حقوقی و قانونی است که به ترتیب مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: ناکافی بودن تسهیلات دولتی همچون وام بانکی، تخفیف در هزینه مصرفی مانند آب و برق و همچنین دخالت موازی یا کارکردهای مشابه وزارت

ورزش یا سایر نهادهای دیگر. عوامل حقوقی قانونی در تحقیق حاضر در رتبه چهارم اهمیت قرار گرفتند. این یافته‌ها با تحقیقات، شافتار (۲۰۰۵) مبنی بر کمبود قوانین مناسب و کارآمد در مورد سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ورزش و مشکلات قانونی ورود ورزش به بورس و اوراق بهادار و کمبود قوانین در مورد تملک زمین و فضای مناسب برای سرمایه‌گذاری در ورزش همخوانی دارد (۱۹) و همچنین در این ارتباط امیری (۱۳۹۲) عنوان نمودند مؤلفه‌های انسجام سیاسی- اجتماعی، حاکمیت قانون و قدرت دولت بر خصوصی‌سازی ورزش ایران تأثیر دارد (۱۹). از دیدگاه صاحب‌نظران، حاکمیت قانون در افزایش سرمایه‌گذاری خصوصی نقش دارد و فساد تأثیر منفی بر آن می‌گذارد. همچنین، حقوق و آزادی‌های مدنی بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی بسیار مؤثر دانسته شده‌اند. عوامل شناسایی شده در مورد سرمایه‌گذاری بخش خصوصی را می‌توان به کمبود قوانین موجود، قوانین حمایتی، سازوکارهای قانونی و نقش و حضور دولت تقسیم نمود. از این رو به نظر می‌رسد اگر این موانع برطرف شوند، سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی در ورزش توسط سرمایه‌گذاران با اطمینان خاطر و امنیت بیشتری امکان‌پذیر شود.

در نهایت، همان‌گونه که در مطالب فوق اشاره شد با توجه به محرز شدن اهمیت مؤلفه‌های چهارگانه در خصوصی‌سازی اماکن ورزشی و تأثیرات مثبت آن بر توسعه ورزش کشور، شایسته است که مسئولان و متصدیان با یافتن راهکارهایی مناسب به حل این مشکلات مبادرت کنند تا زمینه و بسترهای لازم برای سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی در ورزش فراهم و به رشد و توسعه بیشتر آن در ابعاد و جنبه‌های همگانی، تعلیم و تربیتی، قهرمانی و حرفه‌ای منجر شود که هم‌راستا با این نتایج، محرم زاده و همکاران (۱۳۹۴) عنوان نمودند که بخش

خصوصی ورزش می‌تواند نقش مؤثری در توسعه ورزش همگانی، قهرمانی و همچنین اهدافی از قبیل اشتغال‌زایی و افزایش بهره‌وری از اماکن و تجهیزات ورزشی داشته باشد. امروزه تأسیسات دولتی ورزشی از لحاظ کارایی عملیاتی و عملکرد مالی در حد کمتر از مطلوب هستند و چندان دلخواه عموم جامعه نمی‌باشند (۱۲). به نظر می‌رسد برطرف کردن این موانع برحسب اولویت گزارش‌شده، می‌تواند زمینه ورود سرمایه‌گذاران بخش خصوصی را به عرصه ورزش آسان‌تر کند تا ورزش کشور از این توان بالقوه بهره‌مند شود و در آخر با توجه به نتایج این پژوهش پیشنهاد می‌شود اجرای ماده ۱۴ برنامه پنجم توسعه در ارتباط با بخش ورزش، مبنی بر اعطای زمین (مهم‌ترین و اصلی‌ترین دغدغه و هزینه) توسط وزارت جهاد کشاورزی با تائید وزارت ورزش و جوانان برای ساخت‌وسازهای ورزشی به بخش‌های غیردولتی و تعاونی باهدف توسعه ورزش و اصلاح ساختار انحصارگرایانه سازمان‌های ورزشی دولتی در ارائه تمامی خدمات ورزشی، بوروکراسی شدید و سیاسی شدن ورزش و استفاده از توان بخش غیردولتی در موارد نیاز صورت پذیرد، همچنین با تشکیل هسته بازاریابی ورزشی در سازمان‌های ورزشی دولتی با حضور افراد صاحب‌نظر و نظارت بر فرایند آن و عدم تصدی‌گری دولت در ورزش قهرمانی و حرفه‌ای و به‌کارگیری بخش خصوصی و تغییر نقش آن از سکان‌داری به هدایت و کاهش ریسک سرمایه‌گذاری در اماکن ورزشی برای حامیان مالی می‌تواند مؤثر باشد.

منابع و مآخذ

۱. افشارپور، الهه (۱۳۹۲). "بررسی تحقق اهداف سیاست‌های اصل ۷۷ قانون اساسی در ظرفیت‌سازی، ارتقاء و بهبود بهره‌وری و گسترش مالکیت عمومی". پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ص: ۴۶-۴۷.
۲. آقاجانی، حسنعلی. (۱۳۹۱). "تبیین عوامل مؤثر بر فرایند کارآفرینی مستقل باشگاه‌های ورزشی خصوصی استان مازندران". پژوهش‌نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی. سال هشتم. شماره شانزدهم پاییز و زمستان ۹۱. ص ۱۰۷-۱۲۸.
۳. الماسی سمانه، رضوی سید محمدحسین، امیرنژاد سعید (۱۳۹۵). بررسی میزان رضایت مشتری و مشتری مداری در اماکن ورزشی دولتی و خصوصی استان مازندران، فصلنامه مدیریت ورزش و رفتار حرکتی، ۱۱ (۲۱): ۱۳۸-۱۲۹.
۴. امیری، مجتبی (۱۳۹۲). "تبیین و اولویت‌بندی موانع فراروی خصوصی‌سازی و مشارکت بخش خصوصی در توسعه ورزش"، مجله مدیریت ورزشی، ۵ (۴): ۱۰۶-۸۳.
۵. پاداش، دنیا. (۱۳۹۰). "تعیین و اولویت‌بندی عوامل مدیریتی و اجرایی مؤثر بر خصوصی‌سازی باشگاه‌های ورزشی به روش AHP". مجله علمی و پژوهشی مطالعات مدیریت ورزشی. پاییز ۹۱ شماره پانزدهم ص: ۶۲-۴۷.
۶. خسروی زاده اسفندیار، بهرامی علیرضا، حقدادی عابد (۱۳۹۷). "موانع سرمایه‌گذاری و مشارکت بخش خصوصی در ورزش استان مرکزی"، مطالعات مدیریت ورزشی، ۶ (۲۴): ۲۲۲-۲۰۷.
۷. خلیلی، هادی. (۱۳۹۱). "بررسی عوامل مؤثر بر اجرای ماده ۸۸ قانون تنظیم بخش از مقررات مالی دولت در اداره کل ورزش و جوانان استان البرز". پژوهش‌های کاربردی در مدیریت و علوم زیستی در ورزش شماره ۳ زمستان ۹۱ ص ۳۳-۴۲.
۸. رضوی، محمدحسین. (۱۳۸۵). "خصوصی‌سازی و اصلاح ساختار ورزش قهرمانی در کشور". نشریه حرکت دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران، شماره ۲۷، ص: ۴۱.
۹. سجادی، نصرالله. (۱۳۹۶). "بررسی فرایند خصوصی‌سازی در توسعه ورزش کشور و روش‌های تقویت آن". طرح پژوهشی ملی، تهران، ص: ۹۸.
۱۰. شجاع‌الدین، رقیه (۱۳۹۵). نقش دولت در روند خصوصی‌سازی (مطالعه تطبیقی تجربه کشورهای آلمان، چین و ایران)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی تهران، ص: ۲۲-۳۴.
۱۱. صداقتی پریسا، حسین جانی ابوالفضل، الیاسی قاسم، خارکن کبری (۱۳۹۹). "بررسی مزایا و معایب خصوصی‌سازی و جذب سرمایه در ورزش سه‌گانه ایران"، مجموعه مقالات همایش ملی ورزش سه‌گانه؛ تهران، فدراسیون ورزش سه‌گانه، ص: ۱۲۸-۱۳۲.
۱۲. محرم زاده، مهرداد. (۱۳۹۴). "بررسی چالش‌های اجرایی ماده ۸۸ در ورزش شهرستان‌ها". نشریه پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی، ۵ (۱۰): ۷۳-۸۴.
۱۳. محرم زاده، مهرداد. (۱۳۹۵). "مدیریت بازاریابی ورزشی". چاپ اول، انتشارات جهاد دانشگاهی، ارومیه.
۱۴. محرم زاده، مهرداد؛ غایب زاده، شهرزاد؛ توکلی انگوت، سخاوت (۱۳۹۴). "بررسی چالش‌های اجرایی خصوصی‌سازی اماکن ورزشی در ورزش شهرستان‌ها"، پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی، ۵ (۱۰): ۷۳-۸۴.

۱۵. محمدی مغانی حجت، کاشف سید محمد، هنری حبیب، قره خانی حسن (۱۳۹۶). "تحلیل عاملی نقش سیاسی دولت در اجرای سیاست خصوصی سازی صنعت ورزش"، رویکردهای جدید در مدیریت ورزش، ۴(۱۳): ۶۱-۷۲.
16. Barros.C. P (2016). "The Financial crisis in Portuguese Football, Journal of Sport Economics", 7(1), 96-104.
17. Gould D, Guinan D, Greenleaf C, Medbery R, Peterson K. (2014). "Factors affecting Olympic performance: Perception of athletes and coaches from more and less successful teams", The Sport Psychologist, 13. 371-394.
18. Huang, Z. & Wang, K. (2019). "Ultimate privatization and change in firm performance: Evidence from China". Journal of China Economic Review. Volume 22. Issue 1. Pages 121–132.
19. Shafar, A. (2005). "Effect of some impediments on investment in sport in Libya", Doctoral dissertation, Charles University in Prague, Faculty of physical Education and sport.
20. Strelize, B. (2015). "Relationships in sport sponsorships: a marketing perspective", Doctoral dissertation, Faculty of management, university of Johannesburg.

The barriers of sports venues transferring from the Ministry of Sports and Youth to the private sector

(Case study of Qazvin province)

Abbas Shabani^{*1} - Sajdeh Moradi²

1. Assistant Professor, Department of physical education and sport sciences, Qom Islamic Azad University, Qom, Iran 2. MSc, Islamic Azad University, South Tehran Branch, Tehran, Iran

(Received: 2021/02/26; Accepted: 2021/08/30)

Abstract

In the last two decades, many countries in the world have paid special attention to the concept of privatization, to be used as a suitable solution to rationalize economic structure and productivity. The purpose of this study was to identify the barriers to the transfer of sports facilities from the Ministry of Sports and Youth to the private sector. The method of the present study was descriptive-analytical. The statistical sample was a total of 145 people. It consisted of deputies, managers and sports experts of the Department of Sports and Youth, physical education professors of universities and managers of clubs and private sports facilities in Qazvin province. The research instrument was a researcher-made questionnaire. Based on Cronbach's alpha, its reliability coefficient was 0.91, and its content validity was confirmed by experts. The statistical methods used include Kolmogorov-Smirnov tests, T-single-group and Friedman tests. The amounts of variance explained by each factor indicate that economic barriers, management barriers, cultural barriers, and legal barriers are ranked first to fourth. Considering that the economic and managerial factors are in higher rankings, it can be used in the field of economics by guaranteeing the profitability and profitability of investment in sport, reducing the profitability rate of private equity investment and increasing the level of investment security, In the field of management, by developing an appropriate mechanism for attracting and increasing investment in sport, reducing administrative problems in line with policies of 44 Article of the Constitution, as well as reducing infrastructure problems in the allocation of public sector sports to the private sector, the conditions for the assignment of sports facilities Provided to the private sector.

Keywords

Sports Facilities, Participation, Private Sector, Qazvin Province

* Corresponding Author: Email: shabani1362@yahoo.com, Tel: +989129627428